

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 22.10.2024

Vår ref.: 201915027-24 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Godkjenning av metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balanserkapasitet innad i den nordiske LFC-blokken

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) mottok forslag til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balanserkapasitet innad i den nordiske blokken for lastfrekvensregulering (LFC-blokk) fra Statnett SF (Statnett) den 9. november 2022.¹ Metodeforslaget er utarbeidet på bakgrunn av forordning (EU) 2017/2195 av 23. november 2017 om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft (EB) artikkel 33 nr. 1.

RME ba den 23. oktober 2023 EFTAs overvåkingsorgan (ESA) om å treffe beslutning om metodeforslaget. ESA traff slik beslutning rettet mot RME den 16. oktober 2024. RME skal sørge for at ESAs beslutninger gjennomføres i Norge i tråd med Norges EØS-rettslige forpliktelser.

RME godkjenner Statnetts forslag til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balanserkapasitet innad i den nordiske LFC-blokken.

1. Beskrivelse av saken

1.1 Bakgrunn – EB åpner for at Statnett legger frem metodeforslag

EB er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1. Forskriften fastsetter handelsregler for balansetjenester, regler om kapasitetsfastsettelse for balansekraft, balanseavregning og balansemarkedet generelt. Retningslinjen legger til rette for at både forbrukerne og produsentene kan delta i balansemarkedet, som skal fungere effektivt på tvers av landegrenser og budområder.

EB inneholder krav om at Statnett skal utarbeide forslag til nærmere angitte metoder og legge disse frem for RME. Enkelte bestemmelser i EB åpner også opp for at Statnett på

¹ Jf. e-post fra Statnett v/ ENTSO-E til RME den 9. november 2022, jf. vår ref. 201915027-5

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no/reguleringsmyndigheten

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

frivillig basis utarbeider og legger frem metodeforslag. Noen av disse metodene skal Statnett utarbeide sammen med andre TSOer.² Det følger av EB hvilke metoder som skal eller kan utarbeides i samarbeid med andre TSOer, herunder hvilke som i så fall skal utarbeides i samarbeid med andre TSOer i relevante kapasitetsberegningsregioner³ eller andre angitte konstellasjoner, og hvilke som skal utarbeides i samarbeid med alle andre TSOer i EØS.⁴

RME skal vurdere slike metodeforslag for eventuell godkjenning etter energiloven,⁵ jf. EB artikkel 5, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2 første og fjerde ledd.

Ett av forslagene som Statnett kan utarbeide og legge frem for RME for godkjenning, er forslag til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balansekapasitet innad i den nordiske LFC-blokken, jf. EB artikkel 33 nr. 1.

1.2 Statnetts høring av utkast til metodeforslag

Statnett har etter EB artikkel 10 en plikt til å gjennomføre høring av metodeforslaget før det ferdigstilles og oversendes RME. De synspunkter som kommer frem under høringen skal tas i betraktning når metodeforslaget ferdigstilles.

Statnett gjennomførte slik høring i samarbeid med øvrige relevante TSOer fra den 3. september 2018 til den 4. oktober 2018 gjennom ENTSO-E.

1.3 Statnetts oversendelse av metodeforslaget til RME

Den 9. november 2022 mottok RME forslag til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balansekapasitet innad i den nordiske LFC-blokken fra Statnett i henhold til EB artikkel 33 nr. 1, jf. artikkel 4 nr. 1.

Metoden er utviklet av Statnett i samarbeid med alle TSOene i den nordiske LFC-blokken.

1.4 Metodeforslagets innhold

Metodeforslaget etablerer fellesnordiske prosesser for anskaffelse av aFRR-kapasitet i et fellesnordisk kapasitetsmarked.

Det defineres blant annet i metodeforslaget krav til utforming av bud for balansekapasitet og prinsippene for hvordan den fellesnordiske aktiveringsoptimaliseringsfunksjonen (AOF) skal velge ut bud for å redusere de totale kostnadene for anskaffelse av aFRR-kapasitet i Norden. Det stilles også krav om at anskaffelsen av aFRR-kapasitet skal skje dagen før (D-1) og at anskaffelsen av opp- og nedregulering skal gjøres separat.

² «TSO» er en forkortelse for «Transmission System Operator». Statnett er sertifisert av RME og utpekt av Olje- og energidepartementet (OED) (nå Energidepartementet) som norsk TSO, jf. RMEs vedtak av den 1. juli 2022 hhv. OEDs godkjenning og utpeking av den 7. juli 2022

³ Også omtalt som «kapasitetskalkuleringsregioner»

⁴ Island og Liechtenstein deltar ikke i dette

⁵ Lov 29. Juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)

Videre presiseres det i metodeforslaget at anskaffelsen vil være basert på en såkalt TSO-TSO modell hvor TSOene innhenter bud fra BSPene innenfor sitt eget kontrollområde. Deretter sender TSOene budene videre til AOFen og utveksler aFRR-balansekapasitet med hverandre på tvers av budområder. Utvekslingen er basert på tilgjengelig overføringskapasitet og i henhold til dimensjoneringsreglene fastsatt i forordning (EU) 2017/1485 av 2. august 2017 om fastsettelse av retningslinjer for drift av transmisjonsnettet for elektrisk kraft (SO) artikkel 157.

Det åpnes også for at TSOene i Norden tildeler overføringskapasitet for utveksling av aFRR-kapasitet på tvers av budområder i tråd med metodene etter EB artikkel 38 nr. 1 og 41 nr. 1.

Metodeforslaget fastsetter også krav knyttet til prising av balansekapasitet, avregning mellom TSO og BSPer og avregning av utveksling mellom TSOer.

1.5 RMEs anmodning til ESA

Etter å ha vurdert metodeforslaget, rettet RME den 23. oktober 2023 en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget.⁶

1.6 RMEs forhåndsuttalelse til ESAs utkast til beslutning

Med det formål å ta hensyn til RMEs synspunkter i henhold til EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d punkt (iv), ba ESA den 19. august 2024 om innspill fra RME til ESAs utkast til beslutning.

RME avgav uttalelse den 2. september 2024.

RME uttalte at ESAs utkast til beslutning støtter etableringen av et regionalt nordisk marked for anskaffelse og utveksling av frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering (aFRR) gjennom felles metoder. RME uttalte videre at metoden legger til rette for integrering av balansemarkeder i Norden i henhold til EB artikkel 3. På denne bakgrunn fremholdt RME at det aktuelle utkastet til metode bidrar til å oppfylle EBs formål.

I vår uttalelse ønsket RME særskilt velkommen de tilpasninger som ESA har fastsatt for å reflektere det relevante rettslige rammeverket i EB og tredje energimarkedspakke, slik dette er innlemmet i EØS-avtalen. ESAs tilpasninger er ikke bare nødvendige, men også hensiktsmessige og velbalanserte for å sikre en homogenisert tilnærming, noe RME fremholdt som essensielt for å sikre markedets funksjon.

RME hadde på denne bakgrunn ingen bemerkninger til innholdet i utkastet.

1.7 ESAs beslutning

ESA traff etter dette beslutning rettet mot RME om metodeforslaget den 16. oktober 2024. Innholdet i ESAs beslutning er det samme som det RME sluttet seg til gjennom vår forhåndsuttalelse.

⁶ Jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

2. Regelverk som ligger til grunn for vedtaket

2.1 Grensehandelsforordningen og EB

EB og forordning (EF) nr. 714/2009 (grensehandelsforordningen) er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i Norge som forskrift i medhold av energiloven, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Overordnede rammer etter EB

Formålet med EB er ifølge EB artikkel 3 å:

- a) Fremme effektiv konkurranse, likebehandling og åpenhet i balansemarkedene.
- b) Forbedre effektiviteten ved balansering samt effektiviteten i europeiske og nasjonale balansemarkeder.
- c) Integrere balansemarkeder, fremme mulighetene for å utveksle balansetjenester og samtidig bidra til driftssikkerheten.
- d) Bidra til effektiv og langsiktig drift og utvikling av transmisjonsnettet for elektrisk kraft og elektrisitetssektoren i Unionen og samtidig legge til rette for at døgn-, intradag- og balansemarkedene fungerer effektivt og konsekvent.
- e) Sikre at kjøpet av balansetjenester er rettferdig, objektivt, åpent og markedsbasert, unngår urimelige hindringer for inntreden på markedet for nye aktører, fremmer likviditeten i balansemarkedene og samtidig forhindrer utilbørlig konkurransevridning på det indre marked for elektrisk kraft.
- f) Tilrettelegge for deltakelse av laststyring, herunder aggregering av anlegg og energilagring, og samtidig sikre at de konkurrerer med andre balansetjenester på like vilkår og om nødvendig opptre uavhengig når de betjener ett enkelt forbruksanlegg.
- g) Lette deltakelsen for fornybare energikilder og støtte oppnåelsen av Den europeiske unions mål for utbredelse av produksjon av fornybar energi.

Forskrift om elektrisk kraft over landegrensene gjennomfører Norges EØS-rettslige forpliktelser. EB skal derfor tolkes i lys av grunnleggende EØS-rettslige tolkningsprinsipper som prinsippet om EØS-konform tolkning og homogenitetsprinsippet.

Krav om at Statnett gjennomfører høring av metodeforslaget

Før ferdigstilling av metodeforslaget skal Statnett legge dette ut på høring for aktuelle interessenter, inklusive berørte myndigheter. Dette følger av EB artikkel 10 nr. 4. Det følger av EB artikkel 10 nr. 1 at slik høring skal vare i minst én måned.

Etter EB artikkel 10 skal forslag til metoder som Statnett skal utarbeide i samarbeid med alle TSOene i EØS, offentliggjøres og sendes ut på offentlig høring på EØS-nivå. Til sammenligning skal forslag til metoder som Statnett skal utarbeide i samarbeid med andre TSOer i relevant kapasitetsberegningsregion eller annen nærmere angitt konstellasjon, sendes ut på offentlig høring på det relevante regionale nivå.

TSOene skal etter EB artikkel 10 nr. 6 ta hensyn til de innspill som kommer frem under høringsrunden før de sender endelig forslag til metode til RME for godkjenning.

Rammer for innholdet i metoden

Regelverket oppstiller klare rammer for innholdet i metoden som begrenser anledningen til å utøve skjønn ved utarbeidelse og godkjenning av metodeforslaget. Dette følger blant annet av EB artikkel 33 nr. 1, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Herunder krever EB artikkel 5 nr. 5 at forslaget inneholder en anbefalt tidsplan for gjennomføringen og en beskrivelse av metodens forventede innvirkning på de overordnede målene for forskriften.

EB artikkel 33 nr. 1 sier at to eller flere TSO-er som utveksler eller gjensidig er villig til å utveksle balansekapasitet, skal utarbeide et forslag til opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av balansekapasitet, samtidig som kravene fastsatt i EB artikkel 32, oppfylles. EB artikkel 32 fastsetter kjøpsregler for balansekapasitet.

Godkjenning

Forslag til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balansekapasitet innad i den nordiske LFC-blokken etter EB artikkel 33 nr. 1 skal vurderes av RME for eventuell godkjenning. I den forbindelse skal RME koordinere sin vurdering av forslaget med alle relevante reguleringsmyndigheter i den nordiske LFC-blokken, jf. EB artikkel 5 nr. 1, jf. artikkel 4 nr. 1, jf. artikkel 5 nr. 3 bokstav b, jf. nr. 6.

Etter å ha vurdert forslaget, kan RME henvise metodeforslaget til ESA etter EB artikkel 5 nr. 7.⁷

2.2 NEM-forskriften

Det følger av NEM-forskriften § 2-4 annet ledd at RME skal sørge for at beslutninger truffet av ESA i henhold til EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 blir gjennomført i Norge i samsvar med Norges EØS-rettslige forpliktelser.

2.3 Energiloven

Etter energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b, jf. a, skal reguleringsmyndigheten ved enkeltvedtak fastsette eller godkjenne metoder for å fastsette vilkår om system- og balansetjenester, planlegging, idriftsettelse eller tilknytning av anlegg i kraftsystemet, som bruk av standardvilkår, den systemansvarliges kapasitetstildeling og håndtering av flaskehalser i overføringsnett, samt utøvelsen av systemansvaret.

⁷ Jf. EØS-avtalen vedlegg IV pkt. 52 og EØS-komiteens beslutning nr. 207/2020 fortalen pkt. 9, jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

3. Begrunnelse for vedtaket

3.1 De formelle kravene til metodeforslaget og beslutningsprosessen er oppfylt

Metodeforslaget er mottatt av RME innenfor Statnetts frist for utarbeidelse av forslaget, og det er gjennomført høring av metodeforslaget i tråd med de krav som følger av EB.

Etter å ha vurdert metodeforslaget, rettet RME den 23. oktober 2023 en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget.⁸ ESA traff etter dette beslutning rettet mot RME om metodeforslaget den 16. oktober 2024.

RMEs vurdering, vår beslutning om å rette en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget, samt ESAs beslutning rettet mot RME om metodeforslaget, overholder gjeldende rammer for slike vurderinger og beslutninger.

De formelle kravene til beslutningsprosessen er dermed oppfylt.

3.2 Vurdering av metodeforslaget

RME vurderer at metodeforslaget oppfylder kravene i EB artikkel 33 nr. 1 ved at forslaget innenfor de gjeldende rammer fastsetter:

- Felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av balansekapasitet, hvor anskaffelsen er markedsbasert og gjøres på kortsiktig basis, jf. EB artikkel 33 nr. 1, jf. EB artikkel 32.
- Anskaffelse av aFRR-kapasitet for opp- og nedregulering gjøres separat i tråd med EB artikkel 32 nr. 2.
- Utvekslingen av balansekapasitet utføres på grunnlag av en TSO-TSO-modell i tråd med EB artikkel 33 nr. 2.
- TSOene sikrer tilgjengelighet av utvekslingskapasitet mellom budområder ved bruk av metoden for tildeling av overføringskapasitet for utveksling av balansekapasitet i henhold til EB artikkel 41 nr. 1, jf. EB artikkel 33 nr. 4 bokstav b.

Oppsummert vurderer RME at metodens innhold vil bidra til å oppfylle de overordnede målene som er angitt i EB. Innholdet er i tråd med regelverkets rammer for metoden. Alle prosessuelle krav er overholdt. Kravene til metoden etter energiloven og forskrift om elektrisk kraft over landegrensene, herunder EB, er dermed oppfylt.

Ved sin behandling av metodeforslaget, foretok ESA enkelte tilpasninger som fremgår av ESAs beslutning rettet mot RME av den 16. oktober 2024. Metodeforslaget med ESAs tilpasninger fremgår av vedlegg I. ESAs tilpasninger endrer ikke det materielle innholdet i metoden.

Etter dette er det RMEs vurdering at metodeforslaget kan godkjennes med det innhold som fremgår av vedlegg I.

⁸ Jf. EB artikkel 5 nr. 7, jf. EØS-avtalen vedlegg IV pkt. 52 og EØS-komiteens beslutning nr. 207/2020 fortalen pkt. 9, jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

3.3 Godkjenningens form

RME finner at innholdet i godkjenningen er bestemmende for rettigheter eller plikter til private rettssubjekter, i dette tilfellet Statnett. RMEs vurdering er følgelig at metoden bør godkjennes ved enkeltvedtak rettet mot Statnett.

4. Vedtak

RME godkjenner forslag fra Statnett til metode for opprettelse av felles og harmoniserte krav samt prosesser for utveksling og kjøp av aFRR-balansekapasitet innad i den nordiske LFC-blokken i henhold til energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b, jf. a,⁹ jf. NEM-forskriften § 2-4 annet ledd, med det innhold som fremgår av vedtakets vedlegg I.

Statnett plikter etter dette å anvende metoden som systemansvarlig og TSO.

5. Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Sigrid Bilstad Neraasen
Førstekonsulent

Godkjent av Tiril Henriksen Norvoll
Seksjonssjef

Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:
STATNETT SF

Kopimottakerliste:

⁹ Jf. EB artikkel 5 nr. 1, jf. nr. 3 bokstav b, jf. artikkel 33 nr. 1, jf. artikkel 5 nr. 6, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2 første og fjerde ledd

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energiklagenemnda men sende den til RME. RMEs e-postadresse er: rme@nve.no . RME vurderer om vedtaket skal endres. Dersom RME ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til Energiklagenemnda.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden RME fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be RME om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none">- Skrive hvilket vedtak du klager på.- Skrive hvilket resultat du ønsker.- Opplyse om du klager innenfor fristen.- Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til RME for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på RMEs vedtak, og klagen er avgjort av Energiklagenemnda som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom RME eller Energiklagenemnda endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.